

නීතිමය රාමුව:

සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය (ICCPR) හි 20 වන වගන්තියේ 2 වන ඡේදයෙහි “වෙනස් කොට සැලකීම, සතුරුකම හෝ ප්‍රචණ්ඩත්වය සඳහා පෙළඹවීමකට තුඩු දෙන්නා වූ ජාතික, වාර්ගික හෝ ආගමික වෛරය වෙනුවෙන් පෙනී සිටීම නීතියෙන් තහනම් කරනු ලැබේ” යනුවෙන් සඳහන් වන්නේය.

නිර්වචනයන්:

- ‘වෛරය’ සහ ‘සතුරුකම’ යන යෙදුම් ඉලක්කගත කණ්ඩායමක් කෙරෙහි දක්වන්නා වූ ප්‍රතිවිරෝධතා, සතුරුකම් හා පිළිකුල් සහගත තීව්‍ර හා අතාර්කික හැඟීම් යන්න අභවයි;
- ‘පෙනී සිටීම’ යන යෙදුම ඉලක්කගත කණ්ඩායමක් කෙරෙහි ප්‍රසිද්ධියේ වෛරය ප්‍රචර්ධනය කිරීමේ අභිප්‍රාය ලෙස තේරුම් ගත යුතු වේ; හා
- ‘පෙළඹවීම’ යන්නෙන් ජාතික, වාර්ගික හෝ ආගමික කණ්ඩායම් පිළිබඳ ප්‍රකාශයන් අදහස් වන අතර ඒ හරහා එම කණ්ඩායම්වලට අයත් පුද්ගලයින් හට වෙනස් ලෙස සැලකීම, සතුරුකම හෝ ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇතිවීමේ අවදානමක් නිර්මාණය වේ..

සීමා පරික්ෂණය:

අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස සීමා කිරීම ව්‍යතිරේකයක් විය යුතු අතර එබැවින් ICCPR හි 20 වන වගන්තිය හට ඉහළ සීමාවක් අත්‍යාවශ්‍ය වේ. [රබාත් ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම \(A/HRC/22/17/එකතුව.4, උපග්‍රන්ථය\)](#) යම් ප්‍රකාශයක් සාපරාධී වරදක් ලෙසට නම් කිරීම සඳහා පහත සඳහන් සීමා පරික්ෂණයන් අංගයන් හයෙන් සෑම අංගයක්ම සම්පූර්ණ කළ යුතු බවට යෝජනා කරයි:

- (1) **සන්දර්භය:** නිශ්චිත ප්‍රකාශයන් හරහා ඉලක්කගත කණ්ඩායමට එරෙහිව වෙනස්කම් කිරීම්, සතුරුකම් හෝ ප්‍රචණ්ඩත්වය ඇති කළ හැකිද යන්න තක්සේරු කිරීමේදී සන්දර්භය ඉතාමත් වැදගත් වන අතර එය අභිප්‍රාය හා/හෝ හේතුව යන දෙක හා සෘජුවම සම්බන්ධ විය හැක. එමෙන්ම සන්දර්භය විශ්ලේෂණයන් හිදී කථන පනත යම් කථාවක් සිදු කෙරෙන හා පරිච්ඡේදය වන අවස්ථාවෙහි පවතින්නා වූ සමාජ හා දේශපාලන සන්දර්භය ඇතුළත තැබිය යුතුය;
- (2) **කථිකයා:** කථිකයා හට සමාජයෙහි තිබෙන්නා වූ තැන හෝ තත්ත්වය, විශේෂයෙන් කථාව යොමු කෙරෙන ලද ප්‍රේක්ෂකයාගේ සන්දර්භය තුළ පුද්ගලයාගේ හෝ සංවිධානයේ ස්ථාවරය, සැලකීමට භාජනය කළ යුතුය;
- (3) **අභිප්‍රාය:** ICCPR හි 20 වන වගන්තිය අභිප්‍රාය යන දෑ අපේක්ෂා කරන අතර ICCPR හි 20 වන වගන්තිය යටතේ යම් ක්‍රියාවක් වරදක් ලෙස නම් කිරීමට නම් නොසැලකිල්ල හා නොසැලකිලිමත්කම පමණක් ප්‍රමාණවත් නොවේ, මෙම වගන්තිය හුදෙක් ද්‍රව්‍යමය බෙදා හැරීම හෝ සංසරණය ට එහා ගිය “පෙනී සිටීම” හා “පෙළඹවීමක්” සඳහන් කරයි. මේ සම්බන්ධයෙන්, කථන පනතෙහි වස්තුව හා විෂය අතර මෙන්ම ප්‍රේක්ෂකයා අතර ද ත්‍රිකෝණාකාර සම්බන්ධතාවයක් සක්‍රීය කිරීම අවශ්‍ය වේ;
- (4) **අන්තර්ගතය හා ස්වරූපය:** කථාවක අන්තර්ගතය අධිකරණ විශ්ලේෂණයන්හිදී ප්‍රධාන අංගයක් ලෙස සැලකෙන වන අතර එය පෙළඹවීමකදී ද තීරණාත්මක අංගයකි, අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයක කථාවක ප්‍රකෝපකාරී හා සෘජු බව හි මට්ටම මෙන්ම එම කථාවෙහි යොදන ලද තර්කවල ස්වරූපය, ශෛලිය, ස්වභාවය හෝ තර්ක අතර ඇති සමබරතාවද ඇතුළත් විය හැකිය;
- (5) **කථන පනතෙහි පරිමාණය:** කථන පනතෙහි පැතිරීම, එහි පොදු ස්වභාවය, එහි විශාලත්වය සහ ප්‍රේක්ෂක ප්‍රමාණය වැනි අංග පරිමාණයට ඇතුළත් වේ. එමෙන්ම සලකා බැලිය යුතු අනෙකුත් අංගයන් අතර කථාව පොදු ද, ව්‍යාප්ත කිරීමේ මාධ්‍යයන් ඇතුළත්ද, නිදසුනක් ලෙස තනි පත්‍රිකාවක් මගින් හෝ ප්‍රධාන ධාරාවේ මාධ්‍යවල හෝ අන්තර්ජාලය හරහා විකාශනය කිරීම, සන්නිවේදනයෙහි සංඛ්‍යාතය, ප්‍රමාණය සහ පරිමාණය, අදාළ පෙළඹවීම මත ක්‍රියා කිරීමට ප්‍රේක්ෂකයන් හට හැකියාවක් තිබේද, අදාළ ප්‍රකාශය (හෝ ක්‍රියාව) සීමිත පරිසරයක සංසරණය වී තිබේද, නැතහොත් සාමාන්‍ය ජනතාව හට පුළුල් ලෙස ඒ වෙත ප්‍රවේශ විය හැකිද; හා
- (6) **සම්පස්ථය ඇතුළුව සම්භාවිතාව:** නිර්වචනයානුකූලව පෙළඹවීම අසම්පූර්ණ අපරාධයකි. ඒ අනුව පෙළඹවීමේ කථාවක් මගින් යම් ක්‍රියාවක් ප්‍රචර්ධනය කරන විට එය අපරාධයක් ලෙස නම් කිරීමට එම ක්‍රියාව නියත වශයෙන් සිදුවීම අත්‍යාවශ්‍ය නොවේ. කෙසේ වුවද එමගින් තරමක භානියක් වීමේ අවදානම හඳුනාගත යුතුය. එයින් ගම්‍ය වන්නේ ඉලක්කගත කණ්ඩායමට එරෙහිව සත්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයක් ගැනීමට එම කථාව සමත් වනු ඇති බවට සාධාරණ සම්භාවිතාවක් ඇති බව අධිකරණය විසින් තීරණය කළ යුතු අතර, එවැනි හේතු සෘජු විය යුතු බවද පිළිගැනීමයි.

ICCPR හි 20 වන වගන්තියේ සීමාවන් කරා ළඟා වන සිදුවීම්වල අපරාධකරුවන් පිළිබඳව නඩු පැවරීමක් හෝ දඩුවම් කිරීමක් නොකෙරෙන බවට රබාත් සැලැස්ම සටහන් කරයි. ඒ අතර නොපැහැදිලි දේශීය නීති සම්පාදනය, නීති විද්‍යාව හා ප්‍රතිපත්ති අනිසි ලෙස භාවිතා කිරීම තුළින් සුළු ජාතීන් සැබවින්ම පීඩා විඳිති. තවද දේශපාලන හා ආගමික නායකයින් වෛරයට කිසියම් පෙළඹවීමක් කරන්නා වූ දෑ කිරීමෙන් වැළකී සිටිය යුතුය, වෛරී ප්‍රකාශයන්ට එරෙහිව තදින් හා ක්ෂණිකව පිළිනිරු දීමේදී ඔවුන්ට තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් පැවරී ඇති අතර වෛරය පෙළඹවීමට එරෙහි ප්‍රතිචාරයක් ලෙස ප්‍රචණ්ඩත්වය හට කිසි විටෙකත් අවසර නොමැති බවද පැහැදිලි කළ යුතුය. (තවදුරටත් [“අයිතිවාසිකම් සඳහා ශුද්ධාව” පිළිබඳ බැඳීම 18](#) ද බලන්න).